

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 13. januar 2011

Forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester - høring

Helse- og omsorgsdepartementet legger frem forslag til ny folkehelselov i et høringsbrev. Forslaget er hovedsakelig å overføre ansvaret for folkehelsearbeidet til kommunen, tjenester som legetjenester (legevakt, fastlegeordning og samfunnsmedisin), legevaktordning og medisinsk nødmeldetjeneste, habilitering, fysioterapitjeneste, jordmortjeneste, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, sykepleie, herunder helsesøstertjeneste og hjemmesykepleie, sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie, avlastingstiltak, støttekontakt, helsefremmende og forebyggende arbeid, svangerskaps- og barselomsorgstjenester, jordmortjenester, brukerstyrt personlig assistanse m.m.m.

Forutsetninger for oss døve å kunne nyttiggjøre kommunenes tilbud er følgende:

- Døve er en språklig og kulturell minoritetsgruppe. Uansett døves livssituasjon, syke, pleietrengende, gravid, rusavhengig etc., vil tilbudene i kommunene strandes om ikke personalet mestrer tegnspråk. En döv i dødsleie, har krav på å kunne kommunisere lett og fritt på sitt språk. Eldreomsorg skal handle om trygghet, pleie og omsorg i livets slutfase, dette gjelder også for døve som ikke klarer å kommunisere på talespråk.
- Det holder ikke om kommunens ansatte har lært seg noen tegn, slik som: **trekk - sulten - ferdig - mat - toalett - vondt** og så videre. Her må det fremgå i klartekst at døve har **rett** til en meningsfull kommunikasjon, enten det er i sykehjem, omsorgsbolig, pleiehjem/-avdeling, helsestasjon, hjemmesykepleie, fastlege, fysioterapi m.v. Kommunenes evne til å levere kvalitativt gode tjenester betinger at kommunene inntar lovlig pålagte samarbeid med lokale instanser som innehar kompetanse i døves kommunikasjon og døves kultur.

- Som påpekt av FRIVILLIGHETNORGE i deres høringsuttalelse om at "...desse endringane må vere baserte på foresetnaden om at lokalt folkehelsearbeid også inkluderer frivillig sektor i kommunane." Samme forutsetning må være tilstede for lokalt samarbeid mellom kommunene og lokal døveforening, døvekirke og rådgivningskontor for hørselshemmede. Der finner man ekspertise så vel kommunikativt som faglig. Disse sitter på relevant informasjon og kompetanse på dette feltet.
- Døveforeningene har medlemmer som behersker tegnspråk flytende, en av foreningene har sågar frivillighetskontor finansiert av kommunale midler. Døvekirken med sin stab har også kompetanse så vel kommunikativt som faglig. Tilslutt har flere større byer egne rådgivningskontor for hørselshemmede finansiert av kommunen der staben består av sosionomer, audiopedagoger, hjemmehjelpere og hjemmesykepleiere. Alle har spisskompetanse i å yte tjenester for døve. Kommunen skal ha det overordnede ansvar for å sørge for helse- og omsorgstjenester for alle, noe som betyr at tjenestene må gjøres tilgjengelig for de som har rett til å motta tjenester, også døve.
- Som nevnt i FRIVILLIGHETSNORGE ber Norges Døveforbund om en utdypning av hvilke prinsipper som skal gjelde for samhandling mellom kommunene og de ulike sektorene for døve. Norges Døveforbund tilrår at kommunene etablerer en samarbeidsplattform i samhandling mellom døve - sektorene og kommunal sektor. Det må etableres klare og forpliktende avtaler mellom partene.
- Kommunene gjøres oppmerksom på tolketjenesten og å gjøre bruk av den. Dersom kommunen har store problemer med å få tegnspråktolker fra tolketjenesten, må kommunen opprette egen stilling/-er som besettes av tegnspråktolk - og som altså skal være disponibel som tolk mellom kommunale tjenester og døve (også hos lege).
- Gruppen døve er forholdsvis liten, ca. 5000 tegnspråk - brukende døve i Norge. For at døve skal fungere og - ja også trives - sosialt, er det viktig at de gis mulighet til å bo i nærheten av hverandre, det være seg i eldrebolig, aldershem, omsorgsbolig, sykehjem, pleieavdeling o. l. I den nye Folkehelsesloven må det fremgå at kommunene / bydelene pålegges å sørge for interkommunal / interbydels løsning, hvor døve fra ulike kommuner/bydeler får bo på samme sted. Ensomhet / isolasjon er et utbredt fenomen blant døve over hele landet, også i bo- og behandlingssenter for eldre, aldersbolig, sykehjem, omsorgsbolig/ pleieavdeling og lignende hvor ingen der mestrer tegnspråk flytende.
- I forslaget fremgår det at fastlegen vil iflg lovforslaget også bli pålagt en proaktiv oppfølging av pasientene på egen liste, noe som blant annet innebærer oppfølging av pasienter som ikke oppsøker fastlegen også ved hjemmebesøk. NDF vil vise til en del undersøkelser som viser at døve i mindre grad enn i befolkningen ellers oppsøker lege, og når de først er hos

lege, ofte er underdiagnostiserte / feildiagnostiserte. Undersøkelser har også vist at sykелighet (og tidlig død) hos døve er noe over gjennomsnitt i forhold til normalbefolkningen. Med det ansvar kommunene skal ha for god helse- og omsorgstjenester til alle i kommunen, er det viktig at kommunene har større styring av fastlegevirksomheten - og bidrar til at døve blir ivaretatt og får adekvat og kvalitativt god behandling og oppfølging. Døve har behov for kvalifisert personell - det vil si kjenne til døves tegnspråk og døves kultur - for at denne helse- og omsorgstjenesten skal kunne ytes forsvarlig.

- NDF slutter seg til FFO's høringsnotat ad. MEDVIRKNING. For døve må det legges stor vekt på medvirkning for de sosiale tjenestene fordi døve ofte må ha langvarige tjenester (ex. tolk) som skal sikre dem et selvstendig og aktivt liv, jfr. § 8-4: *"... tjenestetilbudet skal så langt mulig utformes i samarbeid med klienten og det skal legges stor vekt på hva klienten mener"*.
- Nødvarsling ved katastrofer / ulykker - medisinsk nødmeldetjeneste for øyeblikkelig hjelp - for døve, melding med dødsbudskap/alvorlige ulykker til døve på tegnspråk (helst ikke bruke tolk/mellom-mann) finnes bare i liten grad, ikke som fastlagt system/ordning, ei heller døgnåpen tolketjeneste.
- All informasjon fra kommunen må gjøres tilgjengelig for døve, - det holder ikke med kun skriftlige meldinger eller kunngjøringer i radio. Alt må oversettes til tegnspråk - som sendes via internet og/eller TV.

Med vennlig hilsen
Norges Døveforbund

Hanne B. Kvitvær
Forbundsleder

Sissel Gjøn
Konst. generalsekretær